

Bryssel den 25.2.2015
COM(2015) 82 final

ÅTGÄRDSPAKET FÖR EN ENERGIUNION

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Att nå elsammanlänkingsmålet på 10 %

Att rusta Europas elnät för 2020

1. Sammanlänknings som väsentliga delar av unionen

Under de senaste decennierna har Europeiska unionen arbetat intensivt med att bygga upp världens mest integrerade, konkurrenskraftiga och hållbara inre marknad för energi.

Integreringen av EU:s energimarknader har gett konkreta resultat: **grossistpriserna för elektricitet har minskat med en tredjedel**¹, konsumenterna har fått **större valmöjligheter** eftersom energileverantörer konkurrerar med lägre priser och bättre tjänster, och den rättsliga ramen har förbättrat konkurrensen inom sektorn.

Trots detta återstår mycket att göra. Importberoende, föråldrad infrastruktur och brist på investeringar, en detaljistmarknad som inte fungerar fullt ut, höga energipriser för medborgare och näringsliv som skadar konkurrenskraften hos våra företag, behovet att gå över till en koldioxidsnål ekonomi för att bekämpa klimatförändringar, utmaningar av vår roll som ledare på teknikområdet – allt leder till en enda slutsats: EU måste få ordning på de splittrade nationella energimarknaderna. Europeiska unionen måste förändra sitt sätt att producera, transportera och förbruka energi. Europas energipolitik måste i grunden styras i en riktning mot en energiunion.

Det är av dessa skäl som Europeiska kommissionen antog en ramstrategi för en tålig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik. Detta meddelande om en målsättning på 10 % sammanlänkade elnät är ett konkret steg i denna riktning.

Ett sammanlänkat europeiskt energinät är avgörande för att trygga Europas energiförsörjning, för att öka konkurrensen på den inre marknaden, vilket leder till mer konkurrenskraftiga priser, samt för att bättre uppnå de klimatpolitiska målen om t.ex. minskade koldioxidutsläpp som Europeiska unionen åtagit sig att nå. Ett sammanlänkat nät kommer att bidra till energiunionens slutmål, dvs. att säkerställa överkomlig, trygg och hållbar energi, och även tillväxt och sysselsättning i hela EU.

Det saknas sammanlänknings mellan flera länder. Mobilisering av alla ansträngningar på alla nivåer kommer att krävas för att så snart som möjligt åstadkomma dessa sammanlänknings och därigenom uppnå det gemensamma målet som är en fullt fungerande och sammanlänkade inre energimarknad.

Energiinfrastruktur har stått högt på den europeiska energidagordningen. Europeiska rådet uppmanade i oktober 2014 till *”ett snabbt genomförande av alla åtgärder för att uppnå målet att åstadkomma sammankoppling motsvarande minst 10 % av den installerade elproduktionskapaciteten för alla medlemsstater”*. Detta meddelande² är ett svar på denna uppmaning och föreslår en strategi för att säkerställa en fullt fungerande inre energimarknad genom sammanlänkning på en lämplig nivå, vilket även kommer att utgöra en integrerad del av energiunionen.

¹ Detta avser perioden 2008–2012, se COM(2014) 21, s. 2.

² I linje med Europeiska rådets uppdrag är detta meddelande inriktat på elektricitet. När det gäller gas har inget sammanlänkingsmål föreslagits, eftersom medlemsstaterna av försörjningstrygghets skäl redan är skyldiga att svara för en situation där deras största enskilda element i gasinfrastrukturen slutar att fungera (den så kallade N-1-regeln). Se förordning (EU) nr 994/2010.

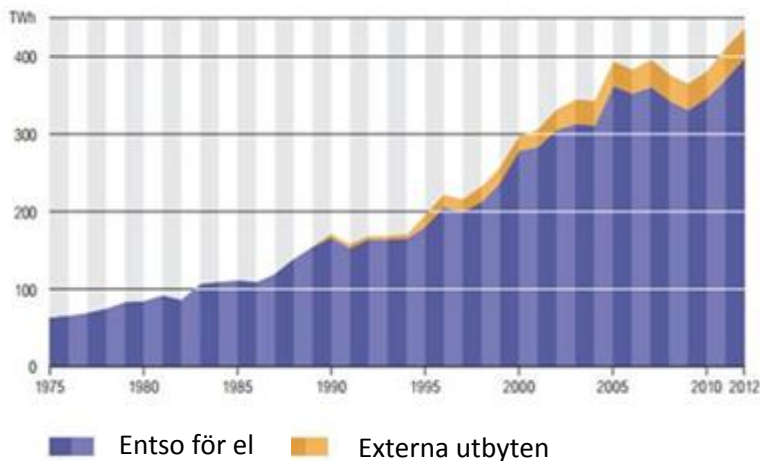
2. Fördelarna med ett sammanlänkat energisystem

Sammanlänkning av isolerade nationella elkraftnät och skapande av ett verkligt europeiskt elnät kommer att medföra ett antal viktiga fördelar för Europeiska unionen och dess medlemsstater.

Sammanlänkningar för el kommer att öka EU:s **försörjningstrygghet**. De kommer att förbättra elsystemets tillförlitlighet och därigenom öka tjänstekvaliteten och minska mängden elavbrott och produktivitetsförluster inom handels- och industrisektorerna. Sammanlänkade elnät på en ambitiös nivå kommer att bidra till att minska Europas beroende, genom att systemets organisation leder till minskad bränsleimport och skapar fler möjligheter för Europa i fråga om investeringar, tillväxt och sysselsättning. Dessutom underlättar sammanlänkningar omedelbar hjälp mellan systemansvariga för överföringssystem, vilket leder till bättre samarbete och solidaritet mellan dessa.

Ett sammanlänkat elnät möjliggör mer **överkomliga priser på den inre marknaden** genom ökad konkurrens och större effektivitet, vid sidan av en bättre och mer kostnadseffektiv användning av tillgängliga resurser. Sammanlänkningar innebär större integration på den europeiska marknaden och skapar förutsättningar för en större marknad och ökad konkurrens samt högre marknadseffektivitet. Figuren nedan visar att det gränsöverskridande utbytet har ökat markant sedan slutet av 1990-talet, då processen mot en öppen marknad inleddes.

Utveckling av totala gränsöverskridande utbyten för länder med systemansvariga för överföringssystem som är medlemmar i Entso för el

En mer integrerad marknad till följd av sammanlänkningar minskar också behovet av investeringar i maximal produktions- och lagringskapacitet eftersom de anläggningar som finns i respektive land inte behövs vid samma tidpunkt. Detta skulle leda till avsevärda ekonomiska och politiska fördelar i medlemsstaterna till följd av minskat kapitalbehov för investeringar och minskad miljöpåverkan till följd av att vissa anläggningar inte behöver byggas. Ökat utbyte av balanseringstjänster i systemet minskar också dess driftskostnader på kort sikt. Lägre produktionskostnader och/eller lägre investeringar i produktion och lägre bränslekostnader till följd av sammanlänkade elnät leder till mer konkurrenskraftiga elpriser

för företag och hushåll. Ett lämpligt sammanlänkat europeiskt energinät gör att fördelarna med marknaden flyttar närmare de europeiska medborgarna: konsumenterna skulle kunna spara 12–40 miljarder euro per år fram till 2030³.

Ett väl sammanlänkat nät är avgörande för **en hållbar utveckling och en koldioxidsnål energimix** eftersom det blir möjligt att ta hand om ökande nivåer av intermittenta förnybara energikällor på ett säkrare och mer kostnadseffektivt sätt. Att förlita sig på förnybara energikällor som en större del av produktionsmixen bidrar till att uppnå EU:s klimatmål genom minskade CO₂-utsläpp, och ökar dessutom försörjningstryggheten. En högre nivå av sammanlänkning är också viktig för att uppfylla EU:s ambition att vara världsledande i förnybar energi, något som inte bara är en fråga om en ansvarsfull klimatpolitik utan även en industripolitisk nödvändighet. Europas företag inom förnybar energi och teknik har trätt fram som viktiga aktörer inom industrin och sysselsatte 2012 omkring 1,2 miljoner människor, vilket innebär stabila arbetstillfällen på regional och lokal nivå såväl som hållbar tillväxt.

Sammanfattningsvis kommer fler sammanlänkningsbidrag att bidra till mer överkomliga elpriser på lång sikt till följd av ökad marknadseffektivitet samt ökad trygghet, tillförlitlighet och kvalitet i fråga om elförsörjning, vilket är en förutsättning för social och ekonomisk verksamhet, samtidigt som en hög nivå av miljöskydd säkerställs. Denna utveckling kommer också att bidra till att minska vårt energiberoende, till följd av minskad förbrukning av importerade bränslen, och underlätta nya investeringar i Europa till följd av mer konkurrenskraftiga priser för el och förbättrad konkurrenskraft hos den europeiska industrin. Fler sammanlänkningsbidrag mellan elnäten kommer också att minska miljöpåverkan, till följd av kraftverk som inte behöver byggas och de minskade CO₂-utsläppen, och öka kapaciteten att integrera förnybar energi, vilket innebär att en högre tillväxtpotential frigörs för den europeiska industrin inom förnybar energi och att dess världsledande roll säkerställs, liksom en större kapacitet för nya arbetstillfällen inom denna industri i Europa, dvs. ett nettojobbskapande i Europa.

Av dessa skäl måste sammanlänkningsbidragen av elmarknaderna vara en politiskt prioriterad fråga för Europeiska unionen på alla nivåer under de kommande åren.

3. Genomgripande modernisering av EU:s politik för energiinfrastruktur

Medlemsstaterna är medvetna om fördelarna med sammanlänkningsbidrag av energinät och har under de senaste årtiondena ökat sin sammanlänkningskapacitet. Tolv medlemsstater, huvudsakligen i utkanten av EU, ligger dock under målet på 10 % sammanlänkning av elnäten och är därmed isolerade från den inre elmarknaden.

³ Studien *Benefits of an integrated European energy market*, juli 2013, Booz & Co.

Sammanlänkingsnivåer för el 2014

Medlemsstat	
Medlemsstater med mer än 10 % sammanlänkning	
AT	29 %
BE	17 %
BG	11 %
CZ	17 %
DE	10 %
DK	44 %
FI	30 %
FR	10 %
GR	11 %
HR	69 %
HU	29 %
LU	245 %
NL	17 %
SI	65 %
SE	26 %
SK	61 %
Medlemsstater med mindre än 10 % sammanlänkning	
IE	9 %
IT	7 %
RO	7 %
PT	7 %
EE ⁴	4 %
LT ⁴	4 %
LV ⁴	4 %
UK	6 %
ES	3 %
PL	2 %
CY	0 %
MT	0 %

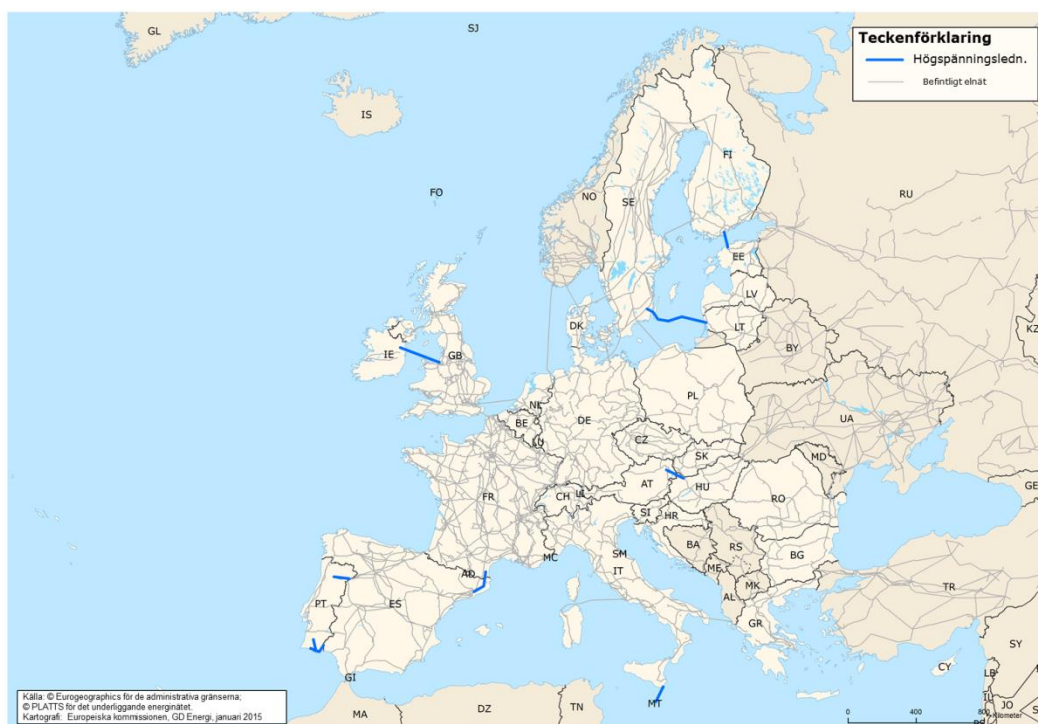
Källa: *Scenario Outlook and Adequacy Forecast 2014* från Entso för el

⁴ De tre baltiska staterna Estland, Lettland och Litauen är ännu inte synkroniserade med det europeiska nätet och behöver därför betraktas som en och samma enhet. Även om de är inbördes fullt integrerade med varandra anger värdet på 4 % för de tre baltiska staterna deras sammanlänkingsnivå med den europeiska elmarknaden (dvs. via Finland). Värdet gäller för inledningen av 2014, innan sammanlänkningen Estlink2 togs i drift. I och med att detta projekt slutfördes ökade de baltiska staternas sammanlänkingsnivå avsevärt till omkring 10 %.

I detta sammanhang har Europeiska unionen **successivt skaffat sig rätt politiska verktyg** för att möjliggöra nödvändiga investeringar i nätinфраstruktur, där investeringar i sammanlänkningsprojekt är av avgörande betydelse.

I kölvattnet av den ekonomiska krisen lade Europeiska kommissionen fram det europeiska energiprogrammet för återhämtning (*EEPR*) som bland annat omfattade identifiering av sammanlänkingsprojekt i hela EU och mobilisering av EU:s finansiella resurser. Detta program bidrog till att förverkliga flera projekt för sammanlänkning mellan medlemsstaterna som tidigare hindrats av bristen på lämpliga medel. Återhämtningsprogrammet investerade cirka 650 miljoner euro i sammanlänkningsprojekt av elnät (bilaga 1).

Karta över sammanlänkningsprojekt med EEPR-stöd

Förordningen om transeuropeiska energinät⁵ som antogs 2013 och Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)⁶ skapar tillsammans ett stabilt europeiskt instrument för att kartlägga och säkerställa ett snabbt genomförande av de projekt som EU behöver inom tolv prioriterade korridorer och områden. Dessa verktyg, som bland annat omfattar införande av projekt av gemensamt intresse (*PCI*), förbättrad reglering och snabbare tillståndsgivning, innebär ett stort steg framåt.

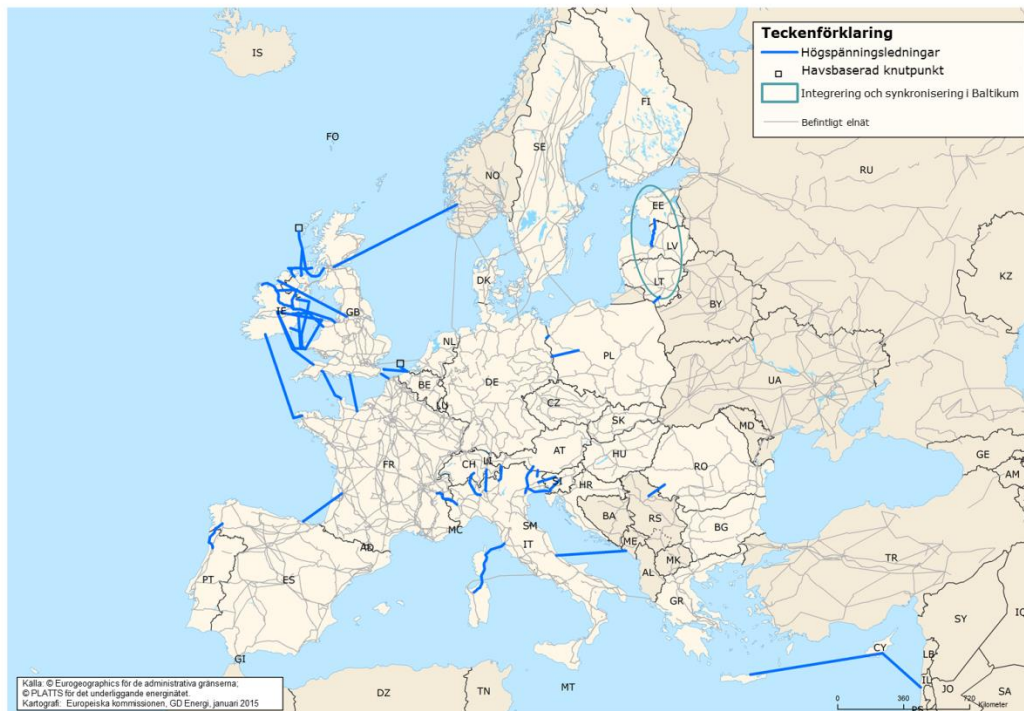
Europeiska rådet har understrukit att sammanlänkingsmålet huvudsakligen bör uppnås via genomförande av projekten av gemensamt intresse. Unionens första förteckning över projekt av gemensamt intresse antogs 2013. Den omfattar 248 projekt, varav

⁵ Förordning nr 347/2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer, EUT L 115, 25.4.2013.

⁶ Förordning 1316/2013 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa, EUT L 348, 20.12.2013.

137 gäller elektricitet, inklusive **52 sammanlänkningar för el** och ett projekt med förhandsinvesteringar för att möjliggöra framtida sammanlänkningar, och 37 av dessa projekt berör medlemsstater som för närvarande har en sammanlänkingsnivå under 10 %.

**Karta för den första förteckningen över projekt av gemensamt intresse:
sammanlänkningar av elnät i medlemsstater med en nivå under 10 %**

Förteckningen över projekt av gemensamt intresse är flexibel och uppdateras vartannat år. Arbetet med att förbereda den andra förteckningen pågår för närvarande i det regionala sammanhang som fastställs i förordningen om transeuropeiska energinät, inför förteckningens antagande av kommissionen hösten 2015. **Särskild prioritet kommer att ges till de projekt som avsevärt kommer att öka den nuvarande sammanlänkingskapaciteten och där denna ligger tydligt under det fastställda målet på 10 %,** och i ännu högre grad där detta mål är särskilt svårt att uppnå.

Projekt av gemensamt intresse utformas och genomförs av både systemansvariga för överföringssystem och privata projektansvariga. Nuvarande projekt befinner sig i olika utvecklingsfaser. Vissa är under anläggning, men många är fortfarande i en tidig förberedelsefas. Cirka 75 % av alla projekt av gemensamt intresse från den första unionsförteckningen planeras vara slutförda senast 2020.

Nedan följer några exempel på EEPR-projekt och projekt av gemensamt intresse som, om och när de är slutförda, skulle hjälpa medlemsstaterna att uppnå målet på 10 %, i vissa fall redan under de kommande månaderna, i andra fall på medellång sikt.

- Det projekt som länkar Baixas i *Frankrike* till Santa-Llogaia i *Spanien* har fått stöd från återhämtningsprogrammet. Efter sammanlänkningens invigning i februari 2015 kommer

sammanlänkningskapaciteten mellan Frankrike och Iberiska halvön att fördubblas. Det projekt av gemensamt intresse som rör Aquitaine i *Frankrike* och Baskien i *Spanien* är för närvarande föremål för detaljstudier som finansieras med EU-bidrag. Detta projekt skulle fördubbla överföringskapaciteten ännu en gång. Alla krafter ska mobiliseras för att slutföra projektet 2020, så att sammanlänkningsnivån höjs och närmar sig målet på 10 %.

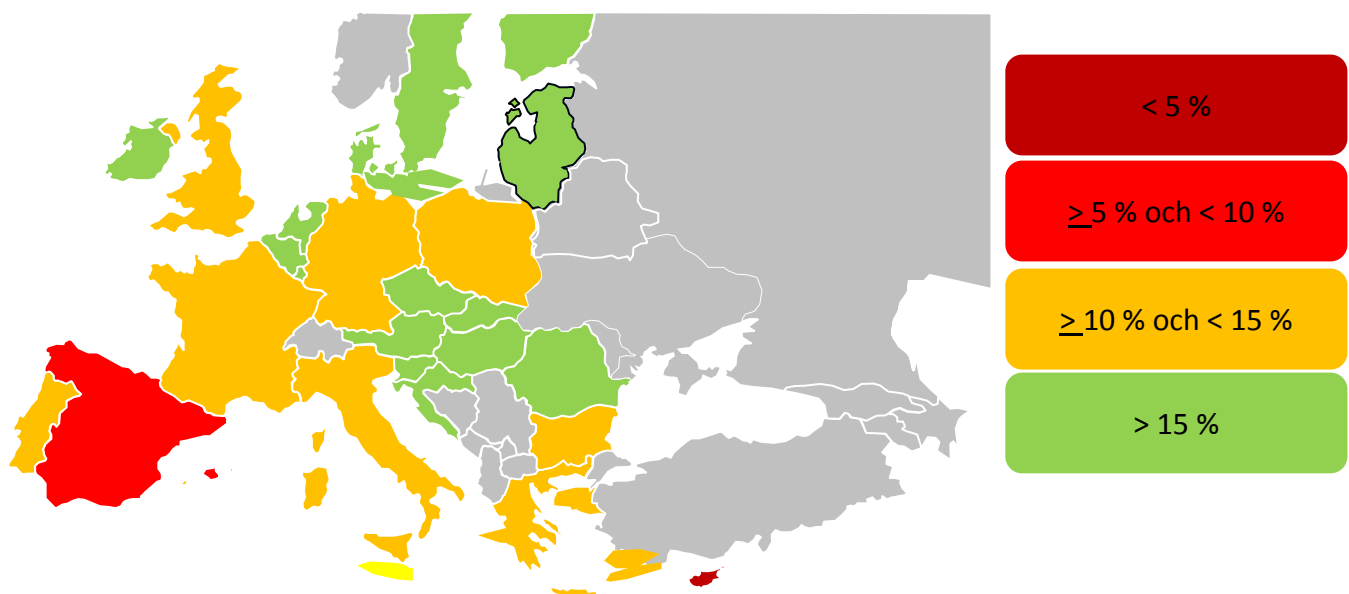
- Den nya sammanlänkningskapaciteten mellan *Portugal* (Vila Fria–Vila do Conde–Recarei) och *Spanien* (Beariz–Fontefría), som ingår i den första förteckningen över projekt av gemensamt intresse, kommer 2016 att öka sammanlänkningskapaciteten mellan Portugal och Spanien från nuvarande 7 % och innebära att Portugal överskrider målet på 10 %.
- Medan *Estland*, *Lettland* och *Litauen* är väl sammanlänkade med varandra uppgick sammanlänkningskapaciteten med EU:s elmarknad 2011 till endast 4 % för samtliga tre medlemsstater. Situationen förbättras dock snabbt. De baltiska staterna nådde 2015 upp till 10 % sammanlänkning med EU:s elmarknad via Finland genom EEPR-projektet Estlink2. Sammanlänkningskapaciteten mellan Sverige (Nybro) och Litauen (Klaipeda), känd som projektet Nordbalt1 och finansierad genom EEPR, ska från mitten av 2016 ytterligare förbättra integreringen av den framtida energimarknaden mellan de baltiska medlemsstaterna och Nord Pool Spot.
- Den slutförda anläggningen av den sammanlänkning mellan Litauen och *Polen* som kallas LitPol Link och är ett projekt av gemensamt intresse ska fördubbla Polens sammanlänkningsnivå till 4 % i slutet av 2015. Den främjar också den synkrona sammanlänkningskapaciteten av de baltiska näten med de kontinentaleuropeiska näten. Ett annat projekt av gemensamt intresse, som gäller en sammanlänkning mellan Vierraden i *Tyskland* och Krajnik i *Polen*, skulle höja Polens sammanlänkningsnivå 2020 till över 10 %.
- Tack vare projekt av gemensamt intresse i *Förenade kungariket* som omfattar inre förbindelser och sammanlänkningskapaciteter med Belgien, Frankrike, Irland och Norge skulle Förenade kungariket uppnå målet på 10 % och dess sammanlänkningskapaciteter skulle vara mindre överbelastade.
- Flera *italienska* projekt av gemensamt intresse inom elsektorn, framför allt sammanlänkningskapaciteter mellan Italien och Frankrike, Schweiz och Österrike och de inre förstärkningar som krävs, skulle förbättra dess sammanlänkningskapacitet för el med grannländerna till cirka 12 % när projekten är slutförda senast 2020. Det skulle därmed vara lättare att garantera elförsörjningens tillförlitlighet i Italien, och risken för överbelastning skulle vara mycket lägre.
- *Irland* skulle också avsevärt kunna öka sin sammanlänkningskapacitet tack vare flera projekt av gemensamt intresse som ingår i den första förteckningen. Irlands sammanlänkningsnivå 2011 var 3 %. Den ökade 2013 till 7 % tack vare EEPR-finansierade projekt för sammanlänkning av Irland med Förenade kungariket, och dess sammanlänkningsnivå skulle 2020 till och med överstiga 15 % i och med förverkligande

av de planerade projekten av gemensamt intresse för ytterligare sammanlänkning med Förenade kungariket (Nordirland och Storbritannien) och eventuellt Frankrike.

- *Rumäniens* nuvarande sammanlänkingsnivå på 7 % skulle genom sammanlänkning med Serbien senast 2017 öka till mer än 9 % och därmed närma sig målet.
- *Cypern* är en energiö med oljeberoende och höga elpriser. Den framtida sammanlänkning som kallas Euroasia Interconnector och som för närvarande är i en tidig planeringsfas, ingick i unionens första förteckning över projekt av gemensamt intresse. Projektet kommer att ge en kapacitet på 2 000 MW och skulle höja Cyperns sammanlänkingsnivå till över 100 % när det slutförts 2023.
- Tack vare stöd från återhämtningsprogrammet kommer *Maltas* sammanlänkingsnivå under 2015 att höjas från nuvarande 0 % till cirka 35 % i och med idrifttagningen av sammanlänkningen för högspänning med Italien (Sicilien).

Genomförande av projekten av gemensamt intresse kommer att föra Europa mycket närmare målet på 10 % sammanlänkning av elnäten mellan **medlemsstaterna, under förutsättning att projekten är slutförda**⁷ 2020 (se karta nedan). **Ansträngningarna måste trappas upp för de länder, i första hand Spanien och Cypern, som ligger under målet att uppnå 10 % senast 2020, genom en mer samordnad strategi och med hjälp av alla tillgängliga verktyg.**

Karta över sammanlänkingsnivån 2020 efter genomförandet av nuvarande projekt av gemensamt intresse

⁷ I bilaga 2 ges en översikt över projekten i de medlemsstater vars sammanlänkingskapacitet är lägre än 10 %.

4. EU:s regelverk måste genomföras och tillämpas fullt ut

Ett fast regelverk är en förutsättning för att åstadkomma de nödvändiga investeringarna i infrastruktur. Sedan 2013 har Europeiska unionen antagit en helhetssyn på planering och genomförande av infrastruktur. **I förordningen om transeuropeiska energinät behandlas för första gången den specifika frågan om projekt som är gränsöverskridande eller har en inverkan på gränsöverskridande flöden.**

I förordningen om transeuropeiska energinät medges att dessa projekt behöver särskild reglering och föreslås en kostnads-nyttoanalys som tydligt visar de överstatliga fördelarna och ger möjlighet att fördela kostnader över gränser på grundval av de fördelar som projekten ger upphov till i de berörda medlemsstaterna. I förordningen om transeuropeiska energinät finns också krav att de nationella tillsynsmyndigheterna ger lagstiftningsmässiga incitament som står i proportion till riskerna med sådana projekt. Detta innebär att de fastställda avgifterna för att använda infrastrukturen beaktar t.ex. en rimlig tidsperiod för att investeringarna ska betala sig, inklusive lämpliga avskrivningstider, behovet av förhandsinvesteringar osv.

Det stora flertalet av projekten stöds aktivt av systemansvariga för överföringssystem, med tillsynsmyndigheter som godkänner eller fastställer avgifterna. Det finns också projekt, inklusive några projekt av gemensamt intresse, där ansvaret ligger hos privata parter, så kallade grossistlinjer. Dessa har en tendens att återvinna sina kostnader genom prisskillnader mellan de båda ändarna av en linje. Riskerna hos dessa är därför av ett helt annat slag. Detta är orsaken till att dessa linjer ofta beviljas undantag från delar av regelverket, t.ex. från bestämmelser om tredje parters tillträde och om användning av avgifter för överbelastning, trots att bestämmelserna om beviljande av tillstånd i förordningen om transeuropeiska energinät gäller.

I förordningen om transeuropeiska energinät behandlas också för första gången frågan om långdragna **tillståndsförfaranden** och allmänhetens acceptans, vilka är de största hindren för utveckling av infrastruktur, särskilt i fråga om luftledningar för el. Genom förordningen införs en bindande övergripande tidsfrist på 3,5 år för tillståndsgivning som dramatiskt bör sänka det nuvarande medelvärdet på 10–13 år. Befogenheterna att bevilja tillstånd måste koncentreras till en behörig myndighet som utgör en enda kontaktpunkt (*one-stop-shop*). Efter starkt pådrivande från kommissionens sida kommer dessa att vara på plats i alla medlemsstater under våren 2015⁸. Nya bestämmelser om förbättrat samråd och öppenhet införs också för att engagera medborgarna i planeringen på ett bättre sätt. Målet är att effektivisera processen samtidigt som EU:s höga standarder för miljöskydd garanteras⁹.

Det är av största vikt att medlemsstaterna genomför och fullt ut tillämpar bestämmelserna i förordningen om transeuropeiska energinät i syfte att undvika

⁸ Tidsfristen var till hösten 2013, så som föreskrivs i förordningen om transeuropeiska energinät.

⁹ Kommissionens avdelningar har också utarbetat riktlinjer för rationalisering av förfaranden för miljökonsekvensbedömningar i samband med energiinfrastrukturprojekt av gemensamt intresse.

förseningar i genomförandet av de nödvändiga projekten. Kommissionen kommer att se till att dessa genomförs fullt ut och tillämpas strikt.

5. Fullt utnyttjande av alla tillgängliga finansiella instrument: Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE), de europeiska struktur- och investeringsfonderna och Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi)

Kommissionen uppskattar att det krävs cirka 200 miljarder euro fram till 2020 för att bygga upp den infrastruktur som krävs för att på lämpligt sätt sammanlänka alla EU-medlemsstater och som kommer att innebära garanterad försörjningstrygghet och förbättrad hållbarhet. För elprojekt behövs omkring 105 miljarder euro, varav ungefär **35 miljarder euro för sammanlänkningar** som fått status som projekt av gemensamt intresse och som är nödvändiga för att nå målet på 10 % i hela EU.

Betydelsen av sammanlänkade nät återspeglas väl i EU:s fleråriga budget för 2014–20. Inom **Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE)** som täcker tre sektorer – transport, energi och telekommunikationer – står energi för 5,35 miljarder euro av sammanlagt cirka 30 miljarder euro¹⁰. Även om finansiering från Fonden för ett sammanlänkat Europa endast utgör cirka 3 % av de investeringar som behövs fram till 2020 kan den mobilisera andra medel med hjälp av finansiella instrument, såsom de projektobligationer som redan provats i pilotfasen 2012–2013. En stor del av FSE:s verksamhet kommer därför att genomföras med sådana instrument.

För att FSE-bidrag ska göra skillnad måste de inriktas på några få viktiga projekt och kombineras med finansieringsinsatser från tillsynsmyndigheter genom nätavgifter och andra finansieringskällor. Medlemsstaterna får också använda de **europeiska struktur- och investeringsfonderna** på vissa villkor. Preliminära beräkningar tyder på att cirka 2 miljarder euro från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) förväntas gå till stora infrastrukturer för el och gas. Exempel på detta är Tjeckien (preliminärt cirka 200 miljoner euro) och Litauen (preliminärt 69,5 miljoner euro) som avser att utnyttja denna möjlighet och räknar med finansiering av smarta elnät för högspänning genom Eruf.

Den 13 januari 2015 föreslog kommissionen inrättandet av en **europeisk fond för strategiska investeringar (Efsi)** för att avsevärt förbättra tillgången till långsiktig finansiering för EU:s investeringsprojekt. Detta instrument skulle kunna omfatta **projekt av gemensamt intresse eller andra sammanlänkingsprojekt** som läggs fram, och därigenom påskynda och komplettera den nuvarande strukturen för stöd till projekt av gemensamt intresse och andra projekt. **Efsi** erbjuder nya möjligheter till kommersiell finansiering som kommer att fastställas i nära samarbete med Europeiska investeringsbanken (EIB). Fonden är en central del av kommissionens paket för tillväxt, jobb och investeringar. Efsi kommer att generera minst 315 miljarder euro till privata och offentliga investeringar i hela EU, att jämföra med ett bidrag från EU-budgeten på 16 miljarder euro och ett bidrag från EIB på 5 miljarder euro. Multiplikatoreffekten från Efsi beräknas således uppgå till minst en faktor 15.

¹⁰ Dessa uppgifter tar hänsyn till kommissionens aktuella förslag om att inrätta den Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi).

Energi har en framträdande plats bland fondens prioriteringar. Fondens investeringar ska ligga i linje med unionens politik och stödja allmänna mål såsom utveckling av infrastruktur, även inom energisektorn och särskilt sammanlänkningar av energinät.

Vid sidan av Fonden för ett sammanlänkat Europa blir Efsi sannolikt ett viktigt verktyg för att bidra till att projekt av gemensamt intresse och projekt som drivs av andra projektansvariga genomförs. En investeringsportal som håller på att inrättas är utformad för att öka insynen i EU:s planering för investeringsprojekt så att information görs tillgänglig för potentiella investerare. Efsi samlar projektansvariga och investerare och säkerställer ett bättre stöd när det gäller finansiella risker. Eftersom merparten av infrastrukturprojekt har en solid affärsmässig grund kan Efsi spela en avgörande roll för att öka de nödvändiga investeringarna tillsammans med andra investerings- och affärsbanker. När det gäller tillgång till finansiering från Efsi kommer en snabb förberedelse i rätt tid av ett projekt att vara av yttersta vikt. De regionala grupper som deltar i processen för projekt av gemensamt intresse kommer att ha en viktig roll att spela i detta avseende.

Med utgångspunkt i EIB:s och kommissionens befintliga rådgivningstjänster ska Europeiskt centrum för investeringsrådgivning (*EIAH*) ge rådgivningsstöd för identifiering, förberedelse och utarbetande av investeringsprojekt samt fungera som ett gemensamt tekniskt rådgivningscentrum (även om rättsliga frågor) för finansiering av projekt inom EU. Detta ska innebära stöd när det gäller användningen av tekniskt bistånd till projektstrukturering, användningen av innovativa finansieringsinstrument och användningen av offentlig-privata partnerskap. Europeiskt centrum för investeringsrådgivning kommer inte att vända sig enbart mot Efsi, utan kommer även att ge råd om användning av andra finansieringsmöjligheter som redan finns tillgängliga för infrastrukturprojekt, inklusive genom FSE och de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

Det är lika viktigt att betona de bidrag från privata investerare, antingen via Efsi eller via andra marknadsbaserade instrument, t.ex. europeiska långsiktiga investeringsfonder, som kan kanalisera privat finansiering till långsiktiga investeringar i t.ex. energiinfrastruktur.

Strategin med transeuropeiska energinät börjar ge resultat, men det finns mer som behöver göras. Kommissionen avser att intensifiera arbetet i de regionala grupperna som fastställts i förordningen om transeuropeiska energinät. Genom att nära övervaka de framsteg som görs i varje projekt av gemensamt intresse och att i tidiga skeden föreslå korrigerande och riktade åtgärder vid behov, särskilt i de medlemsstater som ligger längst från målet på 10 %, ska grupperna påskynda uppnåendet av sammanlänkingsmålet. Kommissionen kommer också att öka sitt stöd till kritiska projekt genom riktade åtgärder. Kommissionen kommer att bedöma projekt för projekt för att kartlägga alla hinder och risker som skulle kunna fördröja anläggningen, och om nödvändigt vidta åtgärder, t.ex.

- att samla de projektansvariga för att finna lösningar på problem när det gäller teknik, planering, utformning och genomförande, samt underlätta kontakterna med EIB och andra banker,

- att ge tillgång till tekniskt stöd till en bättre utformning av projektet och göra det lönsamt,

- att samarbeta med Acer och de nationella tillsynsmyndigheterna för att hitta de bästa incitamenten,
- att säkerställa överensstämmelse med förordningen om transeuropeiska energinät och inleda lämpliga förfaranden om t.ex. tillståndsgivning, om sådana bestämmelser ännu inte har införts,
- att underlätta avtal mellan medlemsstaterna för att lösa politiska frågor.

6. Det regionala samarbetet måste stärkas

De kritiska projekten av gemensamt intresse, och sammanlänkningsprojekt i synnerhet, är huvudsakligen storskaliga projekt med en inbyggd komplexitet, och de drabbas ofta av förseningar. De projektansvariga har angett tillståndsförfaranden och allmänhetens acceptans som de främsta riskfaktorerna som kan motverka ett snabbt genomförande. Möjligheterna att påskynda deras genomförande kräver därför samordnade åtgärder från alla berörda parter, inklusive medlemsstater, systemansvariga för överföringssystem och projektansvariga, tillsynsmyndigheter och planeringsmyndigheter.

Alla projekt av gemensamt intresse behöver en strategi som sträcker sig utöver det enskilda projektet. Nyckeln till genomförande är ett starkt regionalt samarbete i de regionala grupperna för de transeuropeiska energinäten.

De fyra regionala grupperna för el (det havsbaserade elnätet i Nordsjön, den baltiska energimarknadens sammanlänkingsplan, sammanlänkningarna i nord-sydlig riktning i västra Europa och sammanlänkningarna i nord-sydlig riktning i de centrala och södra delarna av östra Europa) antar en regional förteckning över projekt av gemensamt intresse inför den EU-gemensamma förteckningen. De följer genomförandet av projekt av gemensamt intresse inom sin respektive region och rapporterar om eventuella svårigheter, och de kan föreslå korrigerande åtgärder.

Det regionala sammanhanget och de regionala grupperna kan dock ibland vara otillräckliga. Särskilt **måste det regionala samarbetet stärkas ytterligare** och lyftas till en högre nivå för att ta itu med mer övergripande strategiska prioriteringar som sträcker sig bortom de projektspecifika frågorna om planering och genomförande. Dessa frågor avser t.ex. behovet av att finna innovativa tekniska lösningar, att flytta planeringen av nätet närmare produktionsplaneringen, att omedelbart ta itu med risker för försörjningstryggheten genom samordnade reglerings- och infrastrukturåtgärder, eller att engagera sig starkare i att hitta hållbara och godtagbara lösningar i miljömässigt känsliga områden.

Kommissionen anser att arbetet i de transeuropeiska energinätens regionala grupper behöver förbättras på följande områden:

- När det gäller ***Östersjöområdet*** ger den nuvarande formen av utökat regionalt samarbete i den baltiska energimarknadens sammanlänkingsplan resultat, och regionen kommer att

vara väl sammanlänkad i fråga om el och även gas 2020. Kommissionen ser nu över strukturerna i den baltiska energimarknadens sammanlänkingsplan i nära samarbete med de berörda medlemsstaterna för att rationalisera och rikta in åtgärderna mot de återstående utmaningarna, särskilt den synkrona anslutningen av de baltiska staterna till det kontinentaleuropeiska nätet, integrering av förnybara energikällor och åtgärder för förbättrad energieffektivitet. **Översynsförfarandet bör utmynna i det planerade undertecknandet av ett nytt samförståndsavtal under det lettiska EU-ordförandeskapet.**

- En annan region som pekas ut i Europeiska rådets slutsatser från oktober 2014 är den *iberiska halvön*. Samarbetet om dess sammanlänkning har nyligen förstärkts genom undertecknandet i januari 2015 av de systemansvariga för överföringssystemen i Spanien, Frankrike och Portugal om en gemensam strategi för att utveckla sammanlänkningar. I det gemensamma strategidokumentet anges gemensamma mål och några projektalternativ. Kommissionen har aktivt främjat detta samarbete och **håller på att skapa en ny högnivågrupp för att konkretisera samarbetet.** För att stödja detta arbete har kommissionen inlett en undersökning om fördelarna, kostnaderna och de tekniska möjligheterna avseende ytterligare sammanlänkning av den iberiska halvön med resten av EU. I mars 2015 kommer ett toppmöte med stats- och regeringscheferna från de tre länderna att hållas. Kommissionen är övertygad om att detta toppmöte kommer att ge nya impulser till denna process, och kommer i enlighet med detta att följa varje nytt åtagande.
- Länderna runt *Nordsjön* är för närvarande inte tillräckligt sammanlänkade för att på bästa sätt använda befintlig och planerad land- och havsbaserad produktionskapacitet. Nordsjön erbjuder en unik möjlighet att tillhandahålla en betydande mängd inhemsk energi med låga koldioxidutsläpp, producerad i närheten av några av de mest energiintensiva regionerna i Europa. Dess potential för energiproduktion kan uppgå till 4–12 % av EU:s elförbrukning 2030. Målet i denna region är att uppnå bättre sammanlänkning för att underlätta marknadsintegration och handelsflöden, samt integration av stora mängder havsbaserad produktion av förnybar energi, framför allt vindkraft. Området erbjuder också många möjligheter till utveckling av innovativ teknik, t.ex. avskiljning och lagring av koldioxid, lagring av energi eller el-till-gas. Kommissionen **stöder aktivt arbetet i denna regionala grupp och utarbetandet av en handlingsplan,** och kommer att göra det än mer.
- Kommissionen har inlett ett förstärkt samarbete om prioriteringar av infrastrukturutveckling i *de centrala och södra delarna av östra Europa*. Elmarknaden behöver bli mer sammanlänkad och moderniseras i denna region, även för att göra det möjligt att utnyttja den stora potentialen för förnybar energi. Detta är än viktigare vid en tidpunkt då regionen står inför en särskilt svår situation i fråga om gas efter att projektet South Stream övergavs. En **högnivågrupp inrättades därför i januari 2015** och dess första möte ägde rum i Sofia den 9 februari.

Kommissionen kommer i nära samarbete med de berörda medlemsstaterna och inom var och en av dessa former av förbättrat regionalt samarbete att arbeta med en regionsspecifik strategi
--

för att ta itu med de mest brådskande frågorna och åtgärderna som behöver vidtas. De fyra regionerna kommer att utarbeta en **handlingsplan** med konkreta delmål för genomförandet, inklusive konkreta förslag till sammanlänkningsprojekt för att uppnå det mål på 10 % som överenskommit på EU-nivå. I de särskilda fall där det är svårare att uppnå målet på 10 % är kommissionen medveten om de olika förslag som lagts fram (t.ex. en ny fas i LitPol Link för de baltiska staterna eller sammanlänkningarna Navarra–Bordeaux, Sabiñanigo–Marsillon eller Monzón–Cazaril för den iberiska halvön och Frankrike). I dessa fall kommer kommissionen att ge stöd och råd till berörda parter för att inkludera nya projekt i sina motsvarande handlingsplaner.

Kommissionen kommer att nära övervaka genomförandet av handlingsplanerna. I den utsträckning det är möjligt kommer kommissionen att främja närmandet mellan de olika regionala gruppernas arbetsmetoder.

Kommissionen kommer också i nära samarbete med det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso för el) se till att tioårsplanen för nätutveckling, som är det enda instrumentet för urval av projekt av gemensamt intresse, får ett utvidgat tillämpningsområde och tydligt identifierar projekt för att uppnå sammanlänkingsmålet på 10 %, samtidigt som konkreta åtgärder föreslås, inklusive möjligheten att vid behov komplettera tioårsplanen för nätutveckling.

Kommissionen kommer årligen att rapportera till Europeiska rådet om genomförandet av projekt av gemensamt intresse och om framstegen för att nå upp till 10 %, vilket kommer att vara en viktig del av den övergripande årliga inventering som föreskrivs i den strategiska ramen för energiunionen. Kommissionen kommer att se till att de regionala gruppernas arbete drar nytta av lämpliga samverkans effekter med Efsi, när fonden har bildats. Kommissionen kommer också att styra debatten inom de regionala grupperna mot andra brådskande frågor, t.ex. moderniseringen av näten.

I slutet av 2015 kommer kommissionen dessutom att sammankalla det första **forumet för energiinfrastruktur** för att diskutera och finna lösningar på frågor som är gemensamma för alla regioner i Europa och, i förekommande fall, även för grannländer.

7. En blick mot 2030

På uppmaning från Europeiska rådets möte i mars 2014 föreslog kommissionen i maj 2014 att höja sammanlänkingsmålet för el från nuvarande 10 % till 15 % fram till 2030, med hänsyn tagen till kostnadsaspekterna och potentialen för handelsutbyte i de berörda regionerna. Europeiska rådets möte i oktober 2014 gav kommissionen i uppdrag att ”regelbundet rapportera till Europeiska rådet, i syfte att nå ett mål på 15 % senast 2030”. Tanken är att detta mål främst ska uppnås genom genomförandet av projekt av gemensamt intresse.

EU:s energipolitiska mål och energi- och klimatmålen för 2020 och 2030 kommer inte att uppnås utan ett helt sammanlänkat europeiskt elnät med fler gränsöverskridande sammanlänkningsprojekt, lagringskapacitet och smarta nät för att hantera efterfrågan och garantera

säker energiförsörjning i ett system med en ökande andel intermittent förnybar energi. I detta avseende kommer också den gradvisa anläggningen av alleuropeiska motorvägar för elektricitet att vara avgörande. I januari 2014 meddelade kommissionen sin avsikt att övervaka utbyggnaden av smarta nät och sammanlänkingsnivåerna mellan medlemsstater, med särskild vikt på de medlemsstater som är längst ifrån att uppnå det överenskomna målet på 10 % av deras installerade produktionskapacitet.

Fullbordandet av den inre marknaden för el, som särskilt ska bryta isoleringen av öar i elsystemet, säkerställa energiförsörjning till alla konsumenter och ge en större andel elproduktion baserad på intermittenta förnybara energikällor, kräver mer än 10 % sammanlänkingskapacitet, och EU:s och medlemsstaternas insatser måste styras av behovet för medlemsstaterna att nå minst 15 % senast 2030. Samtidigt innebär skillnaderna mellan medlemsstaterna när det gäller geografiskt läge och energimixens och försörjningens struktur att det behövs en bedömning från fall till fall, på grundval av en noggrann bedömning av flaskhalsarna och med beaktande av kostnaderna. Strukturerna för det regionala samarbetet kommer att utgöra en värdefull miljö för diskussioner och överenskommelser om den fortsatta vägen framåt. Kommissionen kommer att använda dessa former av förstärkt regionalt samarbete även för att uppnå målet på 15 %.

8. Slutsats

Europeiska unionen behöver höja sin sammanlänkingsnivå för el till 10 % senast 2020, på vägen mot att skapa en tålig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik. Det är uppenbart att Europa måste öka sina ansträngningar för att möta de energi- och klimatpolitiska utmaningarna.

Den lagstiftnings- och finansieringsram som nyligen har införts börjar ge resultat. Vad som nu krävs är politisk beslutsamhet från medlemsstaterna och alla övriga aktörer att uppnå målen. Detta innebär en intensifiering av arbetet i de regionala grupper som inrättats enligt förordningen om transeuropeiska energinät, samtidigt som kommissionen kommer att fortsätta att ta initiativ för att fördjupa det regionala samarbetet.

Europeiska rådet enades om att ett tillförlitligt och öppet styrningssystem utan onödiga administrativa bördor kommer att utarbetas för att säkerställa att EU uppfyller sina politiska mål. Detta inbegriper rationalisering av de nuvarande rapporteringskraven.

Kommissionen kommer att lägga fram en rapport på grundval av medlemsstaternas rapporter. Denna rapport, som kommer att vara en viktig del av den övergripande årliga inventering som föreskrivs i den strategiska ramen för energiunionen, kommer att innehålla en fullständig lägesrapport om alla projekt av gemensamt intresse, med rekommendationer för att påskynda projekt och öka flexibiliteten i förteckningen över projekt av gemensamt intresse, i det fall att tidsfristen 2020 för en verklig sammanlänkingskapacitet på 10 % inte uppnås. Vid behov kommer kommissionen att föreslå ytterligare åtgärder för att uppnå detta mål.

Såsom framgår av det positiva politiska engagemanget när det gäller Östersjöområdet och den iberiska halvön, är stöd på högsta nivå av yttersta vikt för att göra framsteg i dessa stora projekt.